

خلاصه‌اش این است • تنوع در عقوبت موجب شدت آن گردیده و این معنی از رحم و شفقت بشر بسی دوراست که عده افراد نوع خود را تسلیم شدیدترین عقوبت‌ها نماید • این ایراد هم بکلی بی اساس و از حدود منطق خارج است • برای آنکه ما در جای خودش ثابت کرده‌ایم که جرم و عقوبت بایستی باهم تناسب و مشابهتی داشته باشد • بدین جهت هر گاه مجرم يك جرم بزرگی مانند آدم کشی • مرتکب گردید • بدیهی است که در عقوبت يك چنین مجرمی بایستی یأس و شدنی نشان داد

تادیکران باتیان يك چنین امر شنیدی جرئت نمایند • وبالاخره در تمام موارد هیئت قانون گذار نخست درجه جرم را مورد مطالعه قرارداد آنکاه بمناسبت بزرگی و کوچکی آن جرم عقوبتی معین مینمایند در عین حال ندانستیم شدت در عقوبت چه تلازمی بانواع عقوبت دارد بلکه بانندك توجهی تصدیق مینمایند که قضیه کاملاً برعکس است • و بعلاوه تنوع عقوبت حاکی از علم و احاطه شخص مقنن و توجه بی نهایت وی بحفظ نظامات عمومی است • ملك • خلاق

تعارض مسئولیت هادر قانون فرانسه

۱- مسئولیت کیفری و مسئولیت مدنی خطائی

اعمال شخص در جامعه ممکن است تولید دو قسم مسئولیت عمده بنماید مسئولیت کیفری در صورت ارتکاب شخص با عملی که قانون کیفر صریحاً منع و برای مرتکب آن کیفر تعیین نموده است مسئولیت مدنی خطائی در صورتیکه خواه عمل در قانون کیفر منع شده یا نشده باشد بعلمت ارتکاب آن ضرر روزیانی بدیگری وارد آمده است در صورتیکه عمل ارتکابی در همان حال که زیانی باشخص وارد آورده بزه نیز محسوب گردد جبران ضرر روزیانی ممکن است در ضمن رسیدگی بدعوی جزائی بعمل آید و یا متضرر بداد گاه مراجعه نماید

۲- مسئولیت عقدی و مسئولیت مدنی خطائی

در صورتیکه عمل شخصی که ضرر و زیان بدیگری وارد ساخته متضمن تقصیر است لیکن بین طرفین عقد و قرار دادی نیز راجع بهمین عمل وجود دارد جبران بزان وارد در ضمن رسیدگی به قرار داد و عقود طرفین و بعلمت مسئولیت عقدی بعمل خواهد آمد

۳- مسئولیت قانونی و مسئولیت مدنی خطائی

در مواردیکه مواد قانون صریحاً مسئولیتی برای عملی تعیین کرده‌اند دیگر مسئولیت خطائی صورت نمی پذیرد مسئولیت مطابق مواد هر بوطه قانون و در حدود آن تعیین خواهد شد

محیط عمل مسئولیت کیفری و مسئولیت خطائی

در حقوق مدنی و حقوق کیفری بادو نظر متفاوت بخطای شخص مینگرند در اعمال قانون کیفر دادرس از آن نظر که عمل راقانونگذار بزه شناخته و کیفری برای آن تعیین نموده عمل ارتکابی را بررسی نموده و مرتکب را بکیفر قانونی میرساند بعلاوه راجع بضرر و زیان ناشی از بزه نیز تصمیم میگیرد ولی در اعمال قانون مدنی دادرس فقط از نظر اینکه شخص در نتیجه عمل خود بی جهت بدیگری زیان وارد آورده او را ملزم به جبران زیان مینماید بنابراین محیط عمل مسئولیت مدنی وسیع تر از محیط عمل مسئولیت کیفری است زیرا چنانچه

رساندن بز هکار در درجه اول و جبران ضرر و زیان در درجه دوم واقع میشود

دعوی ضرر و زیان به سه طریق ذیل تحت تاثیر قوانین کیفری قرار میگیرد :

۱ - در صورتیکه دعوی ضرر و زیان در دادگاه حقوق طرح شده باشد (قبل یا بعد از اقامه دعوی کیفری) دادگاه حقوق ناچار است اتخاذ تصمیم خود را معلق نماید تا اینکه دادنامه قطعی تکلیف دعوی کیفری را معین کند (Le Criminel Tientle Civil en etat)

۲ - تصمیم قطعی دادگاه کیفری برای دادرسی حقوقی که بدعوی ضرر و زیان رسیدگی میکند در حکم يك حقیقت محرز و ثابتی است که دادگاه حقوق ناچار است پذیرفته و تصمیم خود را روی پایه آن اتخاذ کند

۳ - از لحاظ مدت مرور زمان دعوی ضرر و زیان تابع دعوی کیفری است هر چند این دعوی جداگانه و در دادگاه حقوق طرح شده باشد

تفسیر در قانون کیفر و در قانون مدنی در امور کیفری سوء قصد جزا را کان تشکیل دهنده بزه (رکن معنوی) محسوب میگردد سوء قصد در واقع همان تقصیر است که بطریق شدیدتری بروز میکند بنا بر این در مواردیکه بزه با سوء قصد بعمل آمده باشد مثل کلاهبرداری که در آن سوء قصد اصولاً جزء لاینفک و لازم بزه است زیرا کلاهبرداری عبارت از بکار بردن وسائل متقلبانه برای بردن مال دیگری میباشد در اینگونه بزه ها فرق بین تقصیر مدنی و تقصیر کیفری (سوء قصد) واضح است لیکن در مواردیکه بزه بدون سوء قصد نیز تحقق میپذیرد مثل قتل غیر عمد در این صورت تقصیر بز هکار همان بی احتیاطی و بی مبالائی میباشد و تفاوتی بین تقصیر مدنی و تقصیر کیفری بنظر نمیرسد فقط از لحاظ اهمیت موضوع که حفظ جان اشخاص

گفتیم مسئولیت مدنی ممکن است در نتیجه ارتکاب بزه و یا عمل دیگر که جنبه کیفری بهیچ وجه ندارد صورت گیرد

غالب بزه ها تولید ضرر و زیان و بالتیجه مسئولیت مدنی برای بز هکار مینمایند در چند مورد پائین استثنائاً بز ههای ارتکابی ایجاد مسئولیت مدنی نمیکند :

۱ - در مورد شروع بزه - شروع بعضی بز هها را قانون قابل کیفر دانسته در صورتیکه چون تمام عمل وقوع نیافته ضرر و زیانی امکان پذیر نیست تا تولید مسئولیت مدنی برای فاعل عمل بشود

۲ - در بعضی بزه ها مثل بز ههای سیاسی تشخیص میزان ضرر و زیان غیر ممکن است مثل خیانت بکشور و فرار در موقع جنگ در این موارد گاهی بضبط کلیه اموال بز هکار اقدام میشود

۳ - در بز ههای خلافی چون احتمال مزاحمت جامعه و افراد میرود مرتکب بکیفر خلافی میرسد در صورتیکه بز یانی بکسی وارد نساخته و مسئولیت مدنی در اینحال وجود ندارد

بعکس این سه قسمت اعمال زیادی تولید مسئولیت مدنی مینمایند بدون اینکه عمل بزه محسوب و قابل کیفر باشد زیرا موارد اعمال ماده ۱۳۸۲ یعنی مواردی که بملت خطای خود کسی بدیگری بز یانی وارد سازد بینهایت زیاد و متنوع میباشد در صورتیکه برای مسئولیت کیفری نص صریحی لازم است و هیچ عملی را بدون نص صریح قانون نمیتوان تولید کننده مسئولیت کیفری دانست

تاثیر مسئولیت کیفری در دعوی ضرر و زیان

دعوی ضرر و زیان ناشی از بزه ممکن است در ضمن دعوی کیفری در دادگاه کیفر و یا مستقلاً در دادگاه حقوق اقامه گردد ولی از لحاظ اهمیت بکیفر

از لحاظ کیفری بزه تشخیص نشد آیا میتوان از لحاظ مدنی آنرا مورد تعقیب قرار داد تا اینکه مرتکب هر چند از زیر بار کیفر خلاص شده لا اقل خسارات شخص زیان دیده جبران گردد زیرا ممکن است دادرسی کیفر قانون را در موردی برای مرتکب سنگین تشخیص داده و یا اینکه تحت تاثیر رحم و شفقت قرار گرفته و مرتکب را از کیفر معاف دارد در این صورت زیان وارده را چگونه باید جبران کرد

در مورد کلاهبرداری در صورتیکه در نتیجه عملیات متقلبانه بزهار بین او و طرف مدعی بعمل آمده باشد و دادرسی متهم را نسبت ببزه کلاهبرداری تبرئه نماید رویه قضائی فرانسه عامل تدلیس را دخالت داده و تعهد را بعلت تدلیس DOL باطل دانسته است بدین دلیل که اگر وسایل تقلبی کافی برای اعمال کیفر بعمل نیامده باشد لا اقل تدلیس بکار رفته است

همچنین در مورد صغیری که کمتر از ۱۳ سال دارد اگر مرتکب بزه می شود هر چند از لحاظ کیفری نمیتوان او را بکیفر رساند رویه قضائی فرانسه از لحاظ مدنی چنین صغیری را مسئول ضرر و زیان دانسته است
دکتر امین فر

باشد در قتل و جرح غیر عمد نه تنها بزهار ناچار به پرداخت ضرر و زیان میباشد بلکه بکیفر قانونی نیز میرسد بطور کلی نمیتوان تمایزی بین بزهای غیر عمد و خطاهای تولید کننده مسئولیت مدنی قائل شد هر چند مسئولیت مدنی فقط برای جبران ضرر و زیان الزام آورست و مسئولیت کیفری بمنظور تشبیه بزهار و بالنتیجه حفظ انتظام جامعه است لیکن در عمل جبران ضرر و زیان مانند یک کیفر نقدی میباشد که دادرسی بوارد کننده زیان تحمیل مینماید و بعضی معتقدند که برای بزهای غیر عمد الزام بجبران ضرر و زیان کفایت میکند و دیگر احتیاج بکیفر حبس نمیشود ولی این فکر صحیح نیست زیرا با عمومیت پیدا کردن بیمه در کشور فرانسه ممکن است اشخاص نسبت بخطرانی خود را بیمه کرده و بدین طریق زیانهای وارده به اشخاص را شرکت بیمه بپردازد و مرتکب قتل و جرح غیر عمد یک نوع مصونیتی از بی احتیاطی ها و غفلت های خود تحصیل کند پس کیفر بدنی نسبت ببزه های غیر عمد نیز لازم است
یک موضوع قابل بحث اینست که اگر عمل بی احتیاطی

تعدد و یا وحدت بزه

در مورد جعل و استفاده از سند مجعول

تزویر مورد استفاده قرار دهد مجازات او حبس مجرد از دو تا پنج سال خواهد بود»
موضوع حقوقی که در اینجا مورد بحث میباشد اینست که اگر کسی ورقه ای را جعل و بعداً از آن استفاده نماید آیا مرتکب دو بزه علیحده و مستقل شده و یا جعل و استفاده از سند مجعول مجموعاً یک بزه محسوب میشوند، قبلاً باید این نکته را متذکر شد که اختلاف نظر فقط در موردی است که جاعل و استفاده

ماده ۱۰۵ قانون کیفر همگانی مقرر میدارد که :
«هر کس اوراق مجعوله در سه ماده قبل (اسناد رسمی) را با علم به تزویر مورد استفاده قرار دهد محکوم به حبس مجرد از دو الی ده سال خواهد بود» و ماده ۱۰۶ همان قانون میگوید «هر کس بیکی از طرق مذکوره در اسناد یا نوشتهجات غیر رسمی جعل یا تزویر کند به حبس مجرد از دو تا ده سال محکوم خواهد شد و هر کس خطوط یا اسناد مذکوره در این ماده را با علم به